



EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 28.9.2022
COM(2022) 489 final

2022/0298 (COD)

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

**o spremembi Direktive 2009/148/ES o varstvu delavcev pred tveganji zaradi
izpostavljenosti azbestu pri delu**

{SEC(2022) 342 final} - {SWD(2022) 310 final} - {SWD(2022) 311 final} -
{SWD(2022) 312 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

• Razlogi za predlog in njegovi cilji

Eden od ciljev Evropske unije (EU) je krepitev blaginje in trajnostnega razvoja, ki temelji na visoko konkurenčnem socialnem tržnem gospodarstvu, usmerjenem v polno zaposlenost in socialni napredek¹. Pravica vsakega delavca do zdravih in varnih delovnih pogojev ter delovnih pogojev, ki spoštujejo njegovo dostojanstvo, je zapisana v členu 31 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Načelo 10 evropskega stebra socialnih pravic² določa, da imajo delavci pravico do visoke ravni varovanja zdravja in zagotavljanja varnosti pri delu.

Predsednica Ursula von der Leyen se je v političnih usmeritvah zavezala, da bo predstavila evropski načrt za boj proti raku ki bo podprl države članice pri nadzoru in zdravljenju raka³. Ta predlog izpolnjuje zavezo iz evropskega načrta za boj proti raku⁴, akcijskega načrta za evropski steber socialnih pravic in Strateškega okvira EU za varnost in zdravje pri delu za obdobje 2021–2027⁵, da bi dodatno zmanjšali izpostavljenost delavcev azbestu, ki je zelo nevarna rakotvorna snov. Ta predlog, ki je bil poudarjen kot ena prednostnih nalog v okviru teme 3 – močnejše gospodarstvo, socialna pravičnost in delovna mesta – [Konference o prihodnosti Evrope](#), je ključni dosežek delovnega programa Komisije⁶ za leto 2022.

Varstvo delavcev pred izpostavljenostjo azbestu je prav tako ključna prednostna naloga Evropskega parlamenta. Ta je v svoji resoluciji iz oktobra 2021⁷ določil celovit pristop k obravnavi vprašanj, povezanih z azbestom v preteklosti. Komisija je zato sprejela *sporočilo o prizadevanjih za prihodnost brez azbesta: evropski pristop k obravnavanju tveganj za zdravje zaradi azbesta*⁸. Celovito obravnava tveganje za javno zdravje, ki ga povzroča azbest, in predstavlja ukrepe na ravni EU za boj proti azbestu v njegovem celotnem življenjskem ciklu.

Poklicni rak je v EU glavni vzrok smrti, povezanih z delom⁹. Povzroča ga predvsem izpostavljenost rakotvornim snovem, kot je azbest. Kar 78 % primerov rakavih obolenj, ki so bila v državah članicah priznana kot poklicna bolezen, je povezanih z azbestom¹⁰. Pri vdihavanju lahko azbestna vlakna, ki se prenašajo po zraku, na primer povzročijo mezoteliom¹¹ in pljučnega raka, pri čemer povprečni zamik med izpostavljenostjo in prvimi znaki bolezni znaša 30 let. Rak se lahko torej pojavi več desetletij po poklicni izpostavljenosti, tudi ko se delavci že upokojijo. Zato je težko slediti pretekli izpostavljenosti in opredeliti vzročno povezavo med izpostavljenostjo pri delu in rakavimi obolenji.

¹ Člen 3 Pogodbe o Evropski uniji.

² <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/sl/>

³ <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/43a17056-ebf1-11e9-9c4e-01aa75ed71a1>

⁴ https://ec.europa.eu/health/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0323&qid=1626089672913#PP1Contents>

⁶ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9fb5131e-30e9-11ec-bd8e-01aa75ed71a1.0021.02/DOC_1&format=PDF

⁷ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0427_SL.html

⁸ [sklicevanje se doda po sprejetju]

⁹ Z 52-odstotnim deležem je poklicni rak v EU poglavitni vzrok smrti, povezanih z delom, pred boleznimi srca in ožilja (24 %), poškodbami (2 %) in vsemi drugimi vzroki (22 %) (podatki iz leta 2017, ki zajemajo podatke za EU in Združeno kraljestvo (<https://visualisation.osha.europa.eu/osh-costs#!/>)).

¹⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/experimental-statistics/european-occupational-diseases-statistics>

¹¹ Mezoteliom je vrsta poklicnega raka, ki se razvije iz tanke plasti tkiva, ki prekriva številne notranje organe (znane kot mezotelij).

Posledično je morda število ljudi, ki so zboleli za poklicnimi boleznimi, povezanimi z azbestom, podcenjeno.

Postopna prepoved uporabe azbesta v EU se je začela leta 1988 s prepovedjo krokidolita (imenovanega tudi modri azbest)¹², in je bila nato razširjena na druge materiale, ki vsebujejo azbest. Od leta 2005 so v EU prepovedane vse oblike azbesta¹³.

Prvi ukrep EU za varstvo delavcev pred posebnimi tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu na delovnem mestu sega v leto 1983, ko je bila sprejeta Direktiva Sveta 83/477/EGS¹⁴. Ta direktiva je bila večkrat bistveno spremenjena do zadnje kodificirane različice Direktive 2009/148/ES (v nadaljnjem besedilu: direktiva o izpostavljenosti azbestu pri delu)¹⁵. Ker je azbest rakotvorna snov, se določbe Direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem pri delu¹⁶ (v nadaljnjem besedilu: direktiva o rakotvornih, mutagenih in reprotoksičnih snoveh) uporabljajo, kadar so ugodnejše za zdravje in varnost delavcev. To zajema zahtevo za zmanjšanje izpostavljenosti, saj še ni bilo mogoče opredeliti praga izpostavljenosti, pod katerim izpostavljenost azbestu ne pomeni tveganja za nastanek raka. Zato bi morali delodajalci v skladu z direktivo o rakotvornih, mutagenih in reprotoksičnih snoveh zagotoviti, da se tveganje, povezano z izpostavljenostjo delavcev azbestu na delovnem mestu, zmanjša v čim večjem obsegu in v vsakem primeru zmanjša na raven, ki je tehnično izvedljiva.

Direktiva o izpostavljenosti azbestu pri delu varuje delavce pred tveganji za njihovo zdravje, ki izhajajo ali bi lahko izhajala iz izpostavljenosti azbestu pri delu, vključno s preprečevanjem takih tveganj. V skladu z direktivo o izpostavljenosti azbestu pri delu je treba izpostavljenost pri vseh dejavnostih, pri katerih so delavci izpostavljeni ali bi lahko bili izpostavljeni azbestnemu prahu ali prahu materiala, ki vsebuje azbest, zmanjšati na najmanjši možni obseg in v vsakem primeru pod določeno zavezujočo mejno vrednost za poklicno izpostavljenost (OEL) v višini 0,1 vlaken/cm³ v osemurnem s časovno obremenitvijo izračunanem povprečju. To zajema primere, ko delavci ponovno pridejo na delovno mesto po izvedbi dejavnosti, kot so rušenje, odstranjevanje azbesta, popravila in vzdrževanje, za katere je mogoče predvideti, da bo določena mejna vrednost prekoračena kljub uporabi tehničnih preventivnih ukrepov za omejitev koncentracij azbesta v zraku. Če je mejna vrednost prekoračena, je treba ugotoviti razloge, delodajalec pa mora sprejeti ustrezne ukrepe za obvladovanje tveganja za izboljšanje razmer pred ponovnim pričetkom dela. Določeno je tudi, da se morajo delodajalci, če mejne vrednosti za poklicno izpostavljenosti ni mogoče upoštevati z drugimi sredstvi, delavcem zagotoviti ustrezno osebno varovalno opremo za zaščito dihal in drugo osebno varovalno opremo. Poleg tega za delodajalce veljajo stroge obveznosti glede varstva, načrtovanja in usposabljanja.

¹² Direktiva Sveta 83/478/EGS z dne 19. aprila 1983 o peti spremembi (azbest) Direktive 76/796/EGS o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z omejitvami pri trženju in uporabi nekaterih nevarnih snovi ter pripravkov (UL L 263, 24.9.1983, str. 33).

¹³ Dajanje na trg in uporaba azbesta v EU sta bila prepovedana z Direktivo Komisije 1999/77/EC z dne 26. julija 1999 o šesti prilagoditvi tehničnemu napredku Priloge I k Direktivi Sveta 76/769/EGS o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z omejitvami pri trženju in uporabi nekaterih nevarnih snovi in pripravkov (azbest). Ta direktiva je bila razveljavljena z uredbo REACH (Uredba (ES) št. 1907/2006 ([UL L 396, 30.12.2006, str. 1](#)), glej [Prilogo XVII, vnos 6, o azbestnih vlaknih](#)).

¹⁴ UL L 263, 24.9.1983, str. 25.

¹⁵ Direktiva 2009/148/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 varstvu delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu (UL L 330, 16.12.2009, str. 28).

¹⁶ UL L 158, 30.4.2004, str. 50, (člen 1(4)).

Pridobivanje, proizvodnja in predelava azbesta so sicer prepovedani, vendar je v celotni EU prisotna težava iz preteklosti, ki predstavlja izziv za javno zdravje in zdravje pri delu, saj je azbest še vedno prisoten v številnih starejših stavbah, ki bodo v prihodnjih letih verjetno prenovljene, prilagojene ali porušene. Cilj vala prenove za Evropo¹⁷ v okviru evropskega zelenega dogovora je zlasti pospešiti prenovo stavb po vsej EU. Ker se tveganje izpostavljenosti azbestu pojavlja predvsem med prenovo, vzdrževanjem in rušenjem, je pomembno okrepiti preventivne ukrepe za nadaljnjo omejitev izpostavljenosti delavcev azbestu.

Po ocenah je azbestu trenutno izpostavljenih 4,1 do 7,3 milijona delavcev¹⁸. Tveganje te izpostavljenosti je večinoma povezano z ravnanjem z materiali, ki vsebujejo azbest, in širjenjem azbestnih vlaken med gradbenimi deli, kot so prenova, vzdrževanje, popravila in rušenje. Od vseh delavcev, izpostavljenih azbestu, jih 97 % dela v gradbenem sektorju, vključno s povezanimi poklici, kot so krovci, vodovodarji, tesarji in polagalci podov. Izpostavljenost azbestu je prisotna tudi v drugih gospodarskih sektorjih, npr. pri ravnanju z odpadki (2 % vseh izpostavljenih delavcev), v rudnikih in kamnolomih, pri gašenju požarov, izkopavanju in vzdrževanju predorov ter vzorčenju in analizi azbesta. Obstaja tudi tveganje izpostavljenosti pri popravilu ali razgradnji ladij, vrtalnih ploščadi in prevoznih sredstev, kot so vlaki in zrakoplovi z azbestno izolacijo.

Za zagotovitev, da bodo ukrepi za varstvo delavcev pred izpostavljenostjo azbestu kar najbolj učinkoviti, je treba direktivo o izpostavljenosti azbestu pri delu posodobljati z novimi znanstvenimi spoznanji, pridobljenimi od zadnje obsežne revizije.

Sedanja mejna vrednost za poklicno izpostavljenost 0,1 vlaken/cm³ v direktivi o izpostavljenosti azbestu pri delu je bila določena leta 2003 na podlagi znanstvenega in tehnološkega znanja, ki je bilo razpoložljivo v tistem času. V direktivi o izpostavljenosti azbestu pri delu so vključene minimalne zahteve, ki bi morale biti revidirane na osnovi pridobljenih izkušenj in razvoja tehnologije na tem področju. Glede na najnovejši znanstveni in tehnični razvoj je mogoče izboljšati varstvo delavcev, izpostavljenih azbestu, in tako dodatno zmanjšati verjetnost, da bi delavci zboleli za boleznimi, povezanimi z azbestom. Poleg tega so štiri države članice v svoji nacionalni zakonodaji¹⁹ že uvedle strožje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost.

Predlagana sprememba direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu bo povečala učinkovitost mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost v skladu z Direktivo, saj bo posodobljena na podlagi najnovejših razpoložljivih znanstvenih dokazov. Predlagano spremembo podpirata najnovejša poglobljena ocena direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu (naknadna ocena direktiv EU o varnosti in zdravju pri delu²⁰ iz leta 2017) in najnovejša ocena izvajanja direktiv EU o varnosti in zdravju pri delu, ki zajema obdobje 2013–2017. V zadnji poglobljeni oceni direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu je bilo ugotovljeno, da je ta še vedno zelo

¹⁷ Sporočilo Komisije z naslovom „Val prenove za Evropo – ekologizacija stavb, ustvarjanje delovnih mest, izboljšanje življenj“ (COM(2020) 662 final).

¹⁸ Zunanja študija, RPA, 2021. Evropska komisija, Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje, Lassen, C., Christens, F., Vencovska, J., in drugi, *Study on collecting information on substances with the view to analyse health, socio-economic and environmental impacts in connection with possible amendments of Directive 98/24/EC (Chemical Agents) and Directive 2009/148/EC (Asbestos): final report for asbestos* (Študija o zbiranju informacij o snoveh za analizo zdravstvenih, socialno-ekonomskih in okoljskih vplivov v povezavi z morebitnimi spremembami Direktive 98/24/ES (kemični dejavniki) in Direktivo 2009/148/ES (azbest), Urad za publikacije, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/981554>.

¹⁹ Nemčija, Danska, Francija in Nizozemska.

²⁰ [SWD\(2017\) 10 final](#).

pomembna in da bi bilo treba za povečanje njene učinkovitosti glede na znanstveni napredek razmisliti o znižanju mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, ki je določena v navedeni direktivi.

Komisija je Odbor za oceno tveganja (RAC) Evropske agencije za kemikalije (ECHA) zaprosila, naj oceni znanstveno ustreznost sedanje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu, s čimer bi utemeljili pripravo predloga za spremembo direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu. Znanstveno mnenje Odbora za oceno tveganja je bilo sprejeto junija 2021²¹. Odbor je v mnenju potrdil, da za azbest ni varne mejne vrednosti izpostavljenosti, kar pomeni, da lahko vsaka izpostavljenost azbestu sčasoma povzroči bolezen. Tako je bilo izpeljano razmerje med vrednostjo izpostavljenosti in povezanim tveganjem, pri čemer je bilo presežno tveganje smrtnosti zaradi pljučnega raka in mezotelioma (združeno) izraženo kot funkcija koncentracije vlaken v zraku. Poleg tega se je tristranski Svetovalni odbor za zdravje in varnost pri delu soglasno strinjal, da je treba znižati sedanjo mejno vrednost za poklicno izpostavljenost.

Zmanjšanje izpostavljenosti azbestu na delovnem mestu z znižanjem mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost po vsej EU učinkovito prispeva k preprečevanju rakavih obolenj in smrti. Posledično izboljšuje varovanje delavcev, tako da podaljšuje trajanje, kakovost in produktivnost delovnega življenja delavcev v Uniji, poleg tega pa zagotavlja podobno minimalno raven varovanja po vsej EU. Ustvarja tudi enake konkurenčne pogoje za podjetja, saj podjetjem, ki ne sprejmejo ustreznih ukrepov, preprečuje, da bi pridobila konkurenčno prednost pred tistimi, ki to storijo.

Če se ne sprejmejo nobeni ukrepi, in zaradi zakasnitve posledic neučinkovitega preprečevanja (tj. učinkov na zdravje), se pričakuje, da bodo podjetja v prihodnosti nosila višje stroške in utrpela manjšo produktivnost zaradi odsotnosti z dela in izgube strokovnega znanja. Za države članice bi to pomenilo višje stroške za socialno varnost (npr. zaradi višjih stroškov zdravljenja in nadomestil za nezmožnost za delo) ter manjše davčne prihodke.

Revizija mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost v okviru direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu bo privedla do večje harmonizacije mejnih vrednosti po vsej EU, kar naj bi zagotovilo enake konkurenčne pogoje za vsa podjetja. Podjetja, ki želijo poslovati v več državah članicah, bodo imela dodatne koristi od racionaliziranih veljavnih mejnih vrednosti. S tem se lahko ustvarijo prihranki, saj se lahko v različnih obratih sprejmejo skupne rešitve, namesto da bi bilo treba snovati rešitve za posamezno lokacijo, da bi izpolnjevala različne zahteve glede mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost.

Ukrepi na ravni EU bodo ustvarili tudi pravičnejše pogoje za napotene, čezmejne in mobilne delavce, ki so izpostavljeni azbestu v gradbenem sektorju (v katerem se veliko število napotenih delavcev seli iz enega kraja na drugega, pogosto v več državah članicah), ter pravičnejšo porazdelitev stroškov zdravstvenega varstva med državami članicami.

- **Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike**

Ta pobuda je skladna z evropskim stebrom socialnih pravic in zlasti z njegovim načelom št. 10, ki določa, da imajo delavci pravico do zdravega, varnega in primerne delovnega okolja. Revizija mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost prispeva k doseganju visoke ravni varovanja zdravja in zagotavljanja varnosti delavcev.

²¹ Odbor za oceno tveganja, *Opinion on scientific evaluation of occupational exposure limits for Asbestos* (Mnenje o znanstveni oceni mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu) (ECHA/RAC/A77-O-0000006981-66-01/F).

Ta pobuda temelji tudi na zavezi, ki jo je Komisija dala v strateškem okviru EU za zdravje pri delu za obdobje 2021–2027 in evropskem načrtu za boj proti raku, da bo leta 2022 v direktivi o izpostavljenosti azbestu pri delu dodatno znižala mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu.

Direktiva Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 ⁽²²⁾ (okvirna direktiva o zdravju in varnosti pri delu) ter direktiva o rakotvornih, mutagenih in reprotoksičnih snoveh ne vplivata na strožja ali posebna pravila, določena v direktivi o izpostavljenosti azbestu.

- **Skladnost z drugimi politikami Unije**

Uredba REACH²³ (ki je v veljavi od leta 2007) je med drugim uvedla dva različna regulativna pristopa v EU: omejitve in dovoljenja.

Od leta 1988 sta dajanje na trg in uporaba krokidolita in proizvodov, ki ga vsebujejo, prepovedana. Dajanje proizvodov na trg, ki vsebujejo druge oblike azbesta, je omejeno. Te določbe so bile večkrat spremenjene, preden je bila leta 2005 uvedena končna prepoved proizvodnje, dajanja na trg in uporabe vseh oblik azbesta ter izdelkov in zmesi, ki ga vsebujejo in katerim je bil namensko dodan²⁴.

Direktiva o izpostavljenosti azbestu pri delu in uredba REACH sta skupaj pomembni za zaščito delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu.

Direktiva o izpostavljenosti azbestu in uredba REACH se pravno dopolnjujeta. Okvirna direktiva o varnosti in zdravju pri delu²⁵ določa glavna načela preprečevanja poklicnih tveganj ter zagotavljanja varnosti in varovanja zdravja pri delu. Uporablja se za vse sektorje dejavnosti in ne vpliva na sedanja ali prihodnja nacionalna pravila in pravila EU, ki zagotavljajo višjo raven varovanja zdravja in zagotavljanja varnosti delavcev pri delu. Na podlagi člena 16 okvirne direktive o varnosti in zdravju pri delu je bila sprejeta vrsta direktiv na področju varnosti in zdravja pri delu (vključno z direktivo o izpostavljenosti azbestu pri delu). V uredbi REACH pa je navedeno, da se uporablja brez poseganja v določbe zakonodaje glede varovanja delavcev, vključno z direktivo o izpostavljenosti azbestu pri delu.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

- **Pravna podlaga**

Člen 153(2)(b) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) določa, da lahko Evropski parlament in Svet „na področjih iz odstavka 1(a) do (i) [člena 153 PDEU] sprejmeta v obliki direktiv minimalne zahteve za postopno izvajanje, pri čemer se upošteva pogoje in tehnične predpise, ki veljajo v posameznih državah članicah. Te direktive se izogibajo uvajanju upravnih, finančnih in zakonskih omejitev, ki bi lahko zavirale ustanavljanje in razvoj malih

²² UL L 183, 29.6.1989, str. 1.

²³ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij. Na voljo na naslovu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX%3A32006R1907>.

²⁴ Direktiva Sveta 1999/77/EGS z dne 26. julija 1983 o šesti prilagoditvi tehničnemu napredku Priloge I k Direktivi Sveta 76/769/EGS o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z omejitvami pri trženju in uporabi nekaterih nevarnih snovi in pripravkov (azbest), ki je bila razveljavljena z uredbo REACH (Uredba (ES) št. 1907/2006 (UL L 396, 30.12.2006, str. 1), glej Prilogo XVII, vnos 6, o azbestnih vlaknih).

²⁵ Glej opombo 22.

in srednjih podjetij“. Člen 153(1)(a) PDEU določa, da EU podpira in dopolnjuje dejavnosti držav članic na področju „izboljšanj[a] zlasti delovnega okolja za varovanje zdravja in varnosti delavcev“.

Direktiva o izpostavljenosti azbestu pri delu je bila sprejeta na podlagi člena 153(2)(b) PDEU za izboljšanje zdravja in varnosti delavcev. Cilj tega predloga je okrepiti raven varovanja zdravja delavcev v skladu s členom 153(1)(a) PDEU v obliki revidirane mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, ki jo spremljajo nekatere tehnične prilagoditve. Zato je člen 153(2)(b) PDEU ustrezna pravna podlaga za predlog Komisije.

V skladu s členom 153(2) PDEU je izboljšanje zlasti delovnega okolja za varovanje zdravja in varnosti delavcev vidik socialne politike, ki je v deljeni pristojnosti EU in držav članic.

- **Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)**

Ker so tveganja za zdravje in varnost delavcev, ki izhajajo iz izpostavljenosti azbestu, v veliki meri podobna po vsej EU, ima EU jasno vlogo pri podpiranju držav članic pri obravnavanju teh tveganj.

Podatki, zbrani med pripravljalnim delom, kažejo na velike razlike med državami članicami glede določitve mejnih vrednosti za azbest. Zato imajo delavci v EU različne ravni varovanja. Tri države članice so določile zavezujoče mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost (Danska²⁶, Nizozemska²⁷ in Francija²⁸), medtem ko je ena država članica (Nemčija²⁹) poleg zavezujoče mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost določila mejno vrednost, ki ustreza sprejemljivi koncentraciji³⁰, in tako določila pristop, ki je strožji od sedanje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost v EU.

Te štiri države članice so že znižale svoje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu pod mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, določene v zakonodaji EU, ob priznavanju nedavnega razvoja znanstvenih spoznanj in tehnologije na tem področju.

Posodobitev direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu je učinkovit način za zagotovitev, da se preventivni ukrepi ustrezno posodablajo v vseh državah članicah. Pripomogla bo k doseganju enotne ravni minimalnih zahtev, namenjenih zagotavljanju boljšega standarda zdravja in varnosti, s čimer se bodo zmanjšale razlike pri varovanju zdravja in zagotavljanja varnosti delavcev med državami članicami in na celotnem enotnem trgu EU.

Zato revidirana mejna vrednost za poklicno izpostavljenost EU prispeva k bolj usklajenemu in boljšemu varstvu delavcev ter zagotavljanju enakih konkurenčnih pogojev za podjetja po vsej EU.

Podjetja, ki želijo poslovati v več državah članicah, lahko imajo dodatne koristi od racionaliziranih veljavnih mejnih vrednosti. S tem se lahko ustvarijo prihranki, saj se lahko v različnih obratih sprejmejo skupne rešitve, namesto da bi bilo treba snovati rešitve za

²⁶ Od leta 2022 mejna vrednost za izpostavljenost azbestu znaša 0,003 vlaken/cm³ (<https://asbest-huset.dk/graensevaerdi/>).

²⁷ Od leta 2017 količina azbestnih vlaken krizotilnega tipa in amfiboličnih azbestnih vlaken ne bi smela presegati 0,002 vlaken/cm³.

²⁸ Od leta 2015 je mejna vrednost za poklicno izpostavljenost 0,01 vlaken/cm³, merjeno s transmisijsko elektronsko mikroskopijo, v kar so zajeta tudi „tanka azbestna vlakna“.

²⁹ Medtem ko sedanja zavezujoča mejna vrednost za poklicno izpostavljenost v Nemčiji znaša 0,1 vlaken/cm³, se v skladu z obveznimi smernicami zahtevajo ukrepi, s katerimi naj bi se v praksi znižala koncentracija izpostavljenosti pod „stopnjo sprejemljivosti“ (0,01 vlaken/cm³).

³⁰ Sprejemljivo tveganje je dodatno tveganje za nastanek raka, ki je sprejeto, kar pomeni, da se bo s statističnega vidika pri 4 od 10 000 ljudi, izpostavljenih snovi v njihovem celotnem poklicnem življenju, pojavilo rakavo obolenje. BAuA, *nacionalni profil azbesta za Nemčijo*, 2014.

posamezno lokacijo, da bi izpolnjevala različne zahteve glede mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost.

Revizija mejne vrednosti je zelo kompleksna in zahteva visoko raven strokovnega znanja. Velika prednost revizije mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost EU je, da državam članicam ne bi bilo treba izvesti lastnih znanstvenih analiz, s čimer bi verjetno znatno prihranile pri upravnih stroških. Namesto tega bi lahko ta prihranjena sredstva namenili nadaljnjemu izboljšanju politik na področju varnosti in zdravja pri delu v vsaki državi članici.

Iz tega sledi, da so za doseganje ciljev tega predloga potrebni ukrepi na ravni EU, saj države članice teh ciljev zaradi obsega in učinka predlaganih ukrepov na centralni, regionalni in lokalni ravni ne morejo doseči v zadovoljivi meri. To je v skladu s členom 5(3) Pogodbe o Evropski uniji (PEU). Direktivo o izpostavljenosti azbestu pri delu je mogoče spremeniti le na ravni EU in po dvostopenjskem posvetovanju s socialnimi partnerji (delodajalci in delojemalci) v skladu s členom 154 PDEU.

- **Sorazmernost**

Predlagana direktiva o izpostavljenosti azbestu pri delu se osredotoča na: (i) revizijo mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu s spremembo člena 8 direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu na podlagi razpoložljivih znanstvenih in tehnoloških podatkov, kot je določeno v uvodni izjavi 3 navedene direktive; (ii) obravnavanje nekaterih vidikov, ki so neposredno povezani z znižanjem sedanje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost (kot so tehnike merjenja), in (iii) zagotavljanje tehničnih pojasnil besedila Direktive.

V zvezi s predlagano mejno vrednostjo so bili upoštevani socialno-ekonomski dejavniki izvedljivosti po temeljiti razpravi z vsemi deležniki (predstavniki organizacij delavcev, predstavniki organizacij delodajalcev in predstavniki vlad). Cilj te pobude je zagotoviti uravnotežen pristop, tj. preprečiti podjetjem, da bi se znašla v resnih gospodarskih težavah, hkrati pa ugotoviti ustrezno varstvo delavcev na ravni EU. Pobuda se šteje za uravnoteženo in upravičeno glede na pridobljene in dolgoročne koristi v smislu zmanjšanja tveganj za zdravje zaradi izpostavljenosti delavcev azbestu in reševanja življenj, ne da bi nesorazmerno obremenila podjetja v zadevnih sektorjih, vključno z mikro, malimi in srednjimi podjetji.

V skladu s členom 153(4) PDEU ta predlog določa minimalne zahteve in državam članicam ne preprečuje, da bi ohranile ali uvedle strožje zaščitne ukrepe, ki so združljivi s Pogodbama, na primer v obliki nižjih mejnih vrednosti ali drugih določb, ki zagotavljajo večje varstvo delavcev.

Iz tega sledi, da v skladu z načelom sorazmernosti iz člena 5(4) PEU ta predlog ne presega tega, kar je potrebno za doseg navedenih ciljev. Podrobne informacije o skladnosti z načelom sorazmernosti so navedene v oceni učinka, ki je priložena temu predlogu (točka 8.2).

- **Izbira instrumenta**

Člen 153(2)(b) PDEU določa, da se lahko minimalne zahteve na področju varovanja zdravja in varnosti delavcev sprejmejo „v obliki direktiv“.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA

- **Naknadne ocene/preverjanja primernosti obstoječe zakonodaje**

V najnovejši poglobljeni oceni direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu (naknadna ocena direktiv EU o varnosti in zdravju pri delu iz leta 2017³¹) je bilo ugotovljeno, da je glede na razpoložljive dokaze direktiva o izpostavljenosti azbestu pri delu še vedno zelo ustrezna in učinkovita. Hkrati je bilo v študiji, ki podpira to oceno, ugotovljeno, da bi bilo treba za povečanje ustreznosti in učinkovitosti direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu razmisliti o znižanju mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu. Študija je tudi pokazala, da je treba to vprašanje podrobneje analizirati. Ta predlog obravnava te ugotovitve in je osnovan na poglobljeni analizi opredeljenih vprašanj.

- **Posvetovanja z deležniki**

Dvostopenjsko posvetovanje s socialnimi partnerji EU v skladu s členom 154 PDEU

Komisija je v letih 2021 in 2022 opravila dvostopenjsko posvetovanje s socialnimi partnerji na ravni EU v skladu s členom 154(2) PDEU. Prva faza posvetovanja s socialnimi partnerji se je zaključila 11. februarja 2021 in potrdila splošno podporo socialnih partnerjev reviziji sedanje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu. Druga faza posvetovanja, ki je bila osredotočena na predvideno vsebino morebitnega predloga, se je zaključila 30. septembra 2021.

To posvetovanje je Komisiji omogočilo, da je zbrala mnenja socialnih partnerjev EU o možni usmeritvi in vsebini ukrepov EU za revizijo zavezujoče mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu.

Rezultati prve faze posvetovanja so potrdili splošno podporo socialnih partnerjev pristopu na ravni EU k mejnim vrednostim za poklicno izpostavljenost nevarnim kemikalijam za delavce po vsej EU.

Obe organizaciji delavcev, ki sta se odzvali na posvetovanje³², sta priznali pomen revizije sedanje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu ter zahtevali širše področje ukrepanja v skladu z direktivo o izpostavljenosti azbestu pri delu. Med drugim sta predlagali: (i) razširitev področja uporabe direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu z vključitvijo posodobljenega seznama vseh znanih oblik vlaken s podobnimi škodljivimi učinki na zdravje ljudi; (ii) črtanje konceptov sporadične izpostavljenosti in izpostavljenosti nizke intenzivnosti ter drobljivih in nedrobljivih materialov, ki vsebujejo azbest, ter (iii) prepoved inkapsulacije in tesnjenja azbesta. Podali sta tudi predloge o tehničnih vidikih³³, od katerih je večina že zajeta v splošnih določbah direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu, drugi pa presegajo njeno področje uporabe. Njuni predlogi odražajo predloge iz Resolucije Evropskega parlamenta³⁴. Nekateri predlogi presegajo področje uporabe politike varnosti in zdravja pri delu, kot je obvezno pregledovanje stavb ali vzpostavitev nacionalnih registrov azbesta. Drugi predlogi presegajo pristojnosti EU, kot je zakonodajni predlog za priznavanje poklicnih bolezni, z minimalnimi standardi za postopke priznavanja in zagotavljanje odškodnine žrtvam.

³¹ [SWD\(2017\) 10 final](#).

³² Evropska konfederacija sindikatov ter Evropska zveza gradbenih in lesnih delavcev.

³³ Na primer določitev minimalnih tehničnih zahtev za znižanje koncentracije azbestnih vlaken, reprezentativno vzorčenje osebne izpostavljenosti delavcev in več.

³⁴ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. oktobra 2021 s priporočili Komisiji o varstvu delavcev pred azbestom (2019/2182(INL)) (UL C 184, 5.5.2022, str. 45).

Tri organizacije delodajalcev, ki so sodelovale pri posvetovanju³⁵, so podprle cilj učinkovitega varovanja delavcev pred izpostavljenostjo nevarnim kemikalijam, po potrebi tudi z določitvijo mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost na ravni EU. Menile so, da je to v interesu delavcev in podjetij ter prispeva k enakim konkurenčnim pogojem za podjetja. Vendar so izrazile tudi nekaj pomislekov glede pristopa k določanju takih vrednosti. Dve organizaciji delodajalcev³⁶ sta poudarili, da mora vsaka revizija mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu temeljiti na trdnih znanstvenih dokazih, poglobljeni oceni tehnične in ekonomske izvedljivosti ter socialno-ekonomskega vpliva, pri čemer ima Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu ključno vlogo.

V drugi fazi posvetovanja sta dve organizaciji delavcev, ki sta se odzvali na posvetovanje³⁷, priznali pomen nadaljnjega izboljšanja varstva delavcev pred izpostavljenostjo azbestu in podprli revizijo mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu v okviru direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu. Obe organizaciji delavcev sta ponovili svoje stališče iz prve faze posvetovanja in pozvali k enakim ukrepom, kot so predlagani v Resoluciji Evropskega parlamenta.

Tri od štirih organizacij delodajalcev, ki so se odzvale v prvi in drugi fazi posvetovanja³⁸, so ponovile svoje prejšnje izjave. Evropsko združenje ladjedelnic in proizvajalcev pomorske opreme (Shipyards' & Maritime Equipment Association of Europe), ki se je odzvalo le v drugi fazi posvetovanja, je navedlo, da je inkapsulacija najboljši in najvarnejši način za ravnanje z azbestom v pomorski industriji.

Posvetovanje s Svetovalnim odborom za varnost in zdravje pri delu

Tristranski Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu sestavljajo predstavniki nacionalnih vlad ter organizacij delavcev in delodajalcev. O tem predlogu je bilo z Odborom opravljeno posvetovanje prek njegove posebne delovne skupine za kemikalije v skladu z mandatom Odbora. Komisija v tem mandatu poziva delovno skupino za kemikalije, naj dejavno sodeluje pri priporočanju prednostnih nalog za nove ali revidirane znanstvene ocene. V mnenju delovne skupine za kemikalije so upoštevani znanstveni prispevki Odbora za oceno tveganja ter socialno-ekonomski dejavniki in dejavniki izvedljivosti.

Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu je 24. novembra 2021 sprejel mnenje³⁹ o zavezujoči mejni vrednosti za poklicno izpostavljenost v okviru direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu. V tem mnenju je bil dosežen soglasni sporazum o potrebi po znatnem znižanju sedanje zavezujoče mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, da bi zagotovili boljše varovanje zdravja in varnost delavcev, ob upoštevanju znanstvenega in tehničnega napredka od sprejetja sedanje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, ki znaša 0,1 vlaken/cm³, iz leta 2003. Vendar soglasje o mejni vrednosti, ki bi se predlagala, ni bilo doseženo. Vladna interesna skupina in interesna skupina delodajalcev sta se dogovorili, da bi bilo treba novo mejno vrednost določiti na 0,01 vlaken/cm³, medtem ko je interesna skupina

³⁵ BusinessEurope, SMEunited (evropsko združenje obrtnikov in MSP) in Evropsko združenje gradbene dejavnosti.

³⁶ BusinessEurope in SMEunited.

³⁷ Evropska konfederacija sindikatov ter Evropska zveza gradbenih in lesnih delavcev.

³⁸ BusinessEurope, SMEunited, Evropsko združenje gradbene dejavnosti ter Evropsko združenje ladjedelnic in proizvajalcev pomorske opreme.

³⁹ [Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu, Opinion on an EU Binding Occupational Exposure Limit Value \(BOEL\) for Asbestos under the Asbestos at Work Directive 2009/148/EC](#) (Mnenje o zavezujoči mejni vrednosti EU za poklicno izpostavljenost azbestu v okviru Direktive 2009/148/ES o izpostavljenosti azbestu pri delu) (dok. 008-21), sprejeto 24. novembra 2021.

delavcev poudarila, da se zavzema za novo mejno vrednost za poklicno izpostavljenost, ki znaša 0,001 vlaken/cm³, kar ustreza mejni vrednosti iz Resolucije Evropskega parlamenta.

Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu je ob upoštevanju tehničnega razvoja predlagal tudi nadomestitev fazno kontrastne mikroskopije (PCM), ki je trenutno najpogostejše uporabljena metodologija za merjenje azbestnih vlaken v zraku na delovnem mestu, s sodobnejšo in občutljivejšo metodologijo, ki temelji na elektronski mikroskopiji (EM).

V zvezi s tem je vladna interesna skupina poudarila, da bo glede na to, da številne države članice še vedno uporabljajo fazno-kontrastno mikroskopijo, potrebno prehodno obdobje, da se laboratorijem omogočijo nakup nove opreme, usposabljanje tehnikov in organizacija medlaboratorijske primerjave. Vladna interesna skupina je dodala, da bodo laboratoriji na podlagi izkušenj držav članic, ki uporabljajo elektronsko mikroskopijo, potrebovali dve do tri leta za prilagoditev. Priporočila je, naj se nova mejna vrednost za poklicno izpostavljenost začne uporabljati najpozneje štiri leta po datumu začetka veljavnosti direktive o spremembi, interesna skupina delodajalcev pa je predlagala daljši rok (štiri do pet let). Interesna skupina delavcev je zahtevala, da se nova mejna vrednost za poklicno izpostavljenost začne uporabljati čim prej po začetku veljavnosti posodobljene direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu.

• **Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj**

Komisija pri pregledu mejne vrednosti v skladu z direktivo o izpostavljenosti azbestu pri delu uporablja uveljavljen postopek, ki vključuje iskanje znanstvenega mnenja in posvetovanje s Svetovalnim odborom za varnost in zdravje pri delu. Za podporo vsem ukrepom na področju varnosti in zdravja pri delu, zlasti v zvezi z azbestom, so potrebni trdni znanstveni dokazi. V zvezi s tem je Komisija za nasvet zaprosila Odbor za oceno tveganja.

Odbor za oceno tveganja razvija primerjalno analitično znanje visoke kakovosti in zagotavlja, da predlogi, sklepi in politika Komisije na področju varovanja zdravja in zagotavljanja varnosti delavcev temeljijo na trdnih znanstvenih dokazih. Člani Odbora za oceno tveganja so visoko usposobljeni, specializirani in neodvisni strokovnjaki, izbrani na podlagi objektivnih meril. Komisiji predlagajo mnenja, ki so v pomoč pri razvoju politike EU glede varovanja delavcev.

Znanstveno mnenje Odbora za oceno tveganja, potrebno za revizijo mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu, je bilo sprejeto junija 2021⁴⁰. V njem je navedeno, da za azbest ni varne mejne vrednosti izpostavljenosti, kar pomeni, da lahko vsaka izpostavljenost azbestu sčasoma povzroči bolezen, povezano z azbestom. Tako je bilo izpeljano razmerje med vrednostjo izpostavljenosti in povezanim tveganjem, ki je predstavljeno kot razmerje med ravnmi izpostavljenosti in povezanim tveganjem.

Za to pobudo je Komisija uporabila mnenje Odbora za oceno tveganja o posodobljeni oceni tveganja za azbest. V mnenju je predlagano razmerje med vrednostjo izpostavljenosti in povezanim tveganjem, ki izraža preveliko tveganje umrljivosti zaradi raka (pljučni rak in mezoteliom), povezano z različnimi ravnmi izpostavljenosti. Razmerje med različnimi vrednostmi izpostavljenosti in tveganjem za nastanek raka kaže tveganje za izpostavljene delavce pri različnih mejnih vrednostih za poklicno izpostavljenost. Pri vrednosti izpostavljenosti, ki je enaka sedanji mejni vrednosti za poklicno izpostavljenost, na primer obstaja tveganje, da bi se pri 125 od 100 000 izpostavljenih delavcev lahko razvil pljučni rak ali mezoteliom.

⁴⁰ Mnenje Odbora za oceno tveganja. Glej opombo 21.

- **Ocena učinka**

Ta predlog je podprt z oceno učinka. Poročilo o oceni učinka je bilo podprto s študijo, v kateri so bile zbrane informacije za analizo zdravstvenih, socialno-ekonomskih in okoljskih učinkov v povezavi z morebitnimi spremembami direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu⁴¹. Ocena učinka je bila 27. aprila 2022 predložena v razpravo Odboru za regulativni nadzor. Dne 29. aprila 2022 je bilo podano pozitivno mnenje s pridržki. Pripombe Odbora za regulativni nadzor so bile obravnavane v končnem poročilu o oceni učinka.

Preučene so bile naslednje možnosti za različne mejne vrednosti izpostavljenosti azbestu:

- osnovni scenarij brez nadaljnjega ukrepanja na ravni EU (možnost 1) in
- možnosti za različne mejne vrednosti izpostavljenosti ob upoštevanju znanstvene ocene Odbora za oceno tveganja⁴², mnenja Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu⁴³ in veljavnih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost (znanstvena ocena zagotavlja zanesljiv pristop, ki temelji na dokazih, medtem ko mnenje Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu zagotavlja pomembne informacije za uspešno izvajanje revidiranih možnosti za poklicno izpostavljenost).

Številne druge možnosti so bile že v zgodnji fazi zavrnjene, saj so veljale za nesorazmerne ali manj učinkovite pri doseganju ciljev te pobude. Te zavrne možnosti so bile povezane z načinom določanja mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, izbiro drugega instrumenta ali podporo malim in srednjim podjetjem (MSP). Neregulativne alternative, kot so smernice ali primeri dobre prakse, se niso štejele za dovolj učinkovite pri doseganju ciljev te pobude, saj bi privedle do nezavezujočih določb. Sprejetje drugačne rešitve za MSP je bilo prav tako zavrnjeno, saj MSP zaposlujejo zelo veliko število delavcev, prizadetih zaradi izpostavljenosti azbestu, vsem delavcem pa bi morala biti zagotovljena enaka raven varstva ne glede na velikost podjetja.

Komisija je analizirala ekonomske, socialne in okoljske učinke raznih možnosti politike. Rezultati te analize študije so predstavljeni v oceni učinka, priloženi temu predlogu. Možnosti politike so se primerjale in izbrana je bila prednostna možnost na podlagi naslednjih meril: uspešnost, učinkovitost in skladnost. Stroški in koristi so bili izračunani za obdobje 40 let. Prihodnje breme bolezni je bilo ocenjeno v istem obdobju, da bi se primerno upoštevala latentna doba za raka. Vsi analitični koraki so bili opravljeni v skladu s smernicami za boljše pravno urejanje⁴⁴.

Komisija je primerjala predvidene možnosti in upoštevala stališča različnih interesnih skupin Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu. Na podlagi tega je Komisija izbrala prednostno možnost določitve mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost v višini 0,01 vlaken/cm³ v osemurnem časovno tehtanem povprečju in to preoblikovala v ustrezno zakonodajno določbo iz tega predloga. Ta možnost se šteje za uravnoteženo in upravičeno glede na pridobljene in dolgoročne koristi v smislu zmanjšanja tveganj za zdravje zaradi izpostavljenosti delavcev azbestu in reševanja življenj, ne da bi nesorazmerno obremenila podjetja v zadevnih sektorjih, vključno z mikro, malimi in srednjimi podjetji.

⁴¹ Glej opombo 18.

⁴² Mnenje Odbora za oceno tveganja. Glej opombo 21.

⁴³ Glej [opombo 39](#).

⁴⁴ Na voljo na naslovu: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_sl.

Ob upoštevanju tehničnega razvoja in potrebe po merjenju veliko nižjih ravni izpostavljenosti za preverjanje skladnosti s potencialno revidirano mejno vrednostjo za poklicno izpostavljenost so se vse interesne skupine Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu strinjale, da bi se lahko poleg fazno-kontrastne mikroskopije (ki je trenutno referenčna metodologija za merjenje azbestnih vlaken v zraku na delovnem mestu) uporabila sodobnejša in občutljivejša metodologija, ki temelji na elektronski mikroskopiji, kadar je to izvedljivo. Vladna interesna skupina in interesna skupina delodajalcev sta poudarili tudi, da bo za izvajanje nove metodologije merjenja potrebnega nekaj časa, saj številne države članice še vedno uporabljajo fazno-kontrastno mikroskopijo. Zato bo potrebno prilagoditveno obdobje, ki bo laboratorijem omogočilo nakup nove opreme, usposabljanje tehnikov in organizacijo medlaboratorijske primerjave.

Ocenjuje se, da bodo brez ukrepanja na ravni EU delavci, izpostavljeni azbestu, še naprej izpostavljeni večjemu tveganju za nastanek poklicnega raka. V skladu z osnovnim scenarijem⁴⁵ bodo sedanje ravni izpostavljenosti brez ukrepanja v naslednjih 40 letih povzročile 884 primerov rakavih obolenj v EU-27, ki jih je mogoče pripisati izpostavljenosti azbestu pri delu⁴⁶, zaradi česar bo v istem obdobju umrlo 707 ljudi. V študiji, ki podpira oceno učinka⁴⁷, se ocenjuje, da bodo stroški zdravljenja zaradi navedenega ocenjenega števila primerov rakavih obolenj znašali od 228 do 438 milijonov EUR.

Učinek na delavce

Kar zadeva učinek na delavce, naj bi ta pobuda pomagala prispevati k preprečevanju z delom povezanih primerov rakavih obolenj, hkrati pa bi se zmanjšali tudi učinki, kot so trpljenje delavcev in njihovih oskrbnih družin, slabša kakovost življenja ali načeto dobro počutje. Ocenjuje se, da bi bilo mogoče preprečiti 663 primerov rakavih obolenj (pljučnega raka, mezotelioma, raka na grlu in raka jajčnikov). Denarna korist pobude za zdravje je ocenjena na 166 do 323 milijonov EUR. Poleg tega bi širša javnost lahko imela koristi od zmanjšanja nastajanja in širjenja azbestnega prahu v okoliških območjih zaradi povečanih/izboljšanih ukrepov za obvladovanje tveganja.

Učinek na delodajalce

Kar zadeva učinek na delodajalce, bi lahko ta pobuda povzročila višje operativne stroške za podjetja, ki bodo morala prilagoditi svoje delovne prakse, da bodo upoštevala novo mejno vrednost za poklicno izpostavljenost. Ti stroški bodo vključevali dodatne stroške ukrepov za obvladovanje tveganja (vključno z opremo za zaščito dihal), stroške obveščanja in zdravstvenega nadzora, stroške spremljanja in stroške usposabljanja. Morebitni stroški dodatnih meritev zaradi nižje mejne vrednosti bi pomenili zelo omejeno dodatno upravno breme za podjetja. Izbrana možnost bi pomenila najnižje stroške za podjetja.

Ocenjuje se, da se le nekaj malih podjetij v omejenem številu sektorjev (npr. popravila električne opreme) srečuje z zmernim negativnim učinkom. Stroški se bodo v veliki meri verjetno prenesli na stranke.

Ne pričakuje se, da bi znatno število podjetij prenehalo poslovati zaradi prednostne možne politike. Zato ni predvidena znatna neto izguba delovnih mest⁴⁸. Koristi bolj zdravih

⁴⁵ Kolikor je mogoče blizu prihodnjim razmeram.

⁴⁶ Including mesothelioma and lung, laryngeal and ovarian cancer.

⁴⁷ Glej sprotno opombo 18.

⁴⁸ Glej sprotno opombo 18.

zaposlenih bi lahko posredno vplivale na ugled podjetij, saj bi se lahko delo z azbestom v manjši meri dojemalo kot tvegano delovno področje, ki je povezano z zdravstvenimi vprašanji. Zato lahko imajo podjetja manj težav pri zaposlovanju in ohranjanju zaposlenih, kar zmanjša stroške zaposlovanja in poveča produktivnost delavcev.

Predlog ne prinaša dodatnih obveznosti glede obveščanja in zato ne bo povzročil povečanja upravnega bremena za podjetja.

Vpliv na okolje

Na voljo je malo izmerjenih podatkov o vplivu na okolje. Kljub temu se na podlagi sedanjih pravil o azbestnih odpadkih in dejavnostih rušenja ali vzdrževanja, ki vključujejo azbest v stavbah⁴⁹, domneva, da je sproščanje azbesta razmeroma nizko. Zaradi teh nizkih stopenj izpustov naj bi bili vplivi azbesta na okolje kljub obstojnosti in toksičnosti azbestnih vlaken razmeroma majhni. Nadaljnji ukrepi za obvladovanje tveganja za skladnost s strožjimi mejnimi vrednostmi za poklicno izpostavljenost lahko prispevajo tudi k nekoliko manjši okoljski izpostavljenosti azbestu, čeprav je malo verjetno, da bodo zabeležene znatne razlike. Vpliv azbesta na okolje je zmanjšan z veljavno zakonodajo EU o odpadkih, ki celovito ureja okolju varno ravnanje z azbestnimi odpadki, ko nastanejo⁵⁰. Azbestni odpadki so razvrščeni kot nevarni odpadki⁵¹. Zato se v skladu z zakonodajo EU o odpadkih za nastajanje in prevoz takih odpadkov ter ravnanje z njimi uporabljajo posebna in strožja pravila, vključno z obveznostmi poročanja in sledljivosti, da se zagotovi ravnanje z odpadki na način, s katerim se varuje okolje.

Ker bi podjetja dodatne stroške zaradi strožjih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost lahko prenesla na potrošnike, bi bilo treba razmisliti o morebitnih negativnih učinkih na prenavo in zelene cilje (npr. odložene prenavne in zamujeni prihranki energije). Strožja kot je mejna vrednost za poklicno izpostavljenost, večji bodo ti negativni učinki. Stavbe povzročajo 36 % z energijo povezanih emisij toplogrednih plinov. Glede na to, da bo leta 2050 še vedno v uporabi več kot 85 % sedanjih stavb, bodo prenavne za izboljšanje energijske učinkovitosti bistvene pri doseganju ciljev evropskega zelenega dogovora⁵². V zvezi s tem je cilj vala prenavne za Evropo⁵³ podvojiti letno stopnjo energijske prenavne do leta 2030. Specializirana obnovitvena dela za zmanjšanje porabe energije lahko povečajo dolgoročno vrednost nepremičnin ter ustvarijo delovna mesta in naložbe, pri čemer pogosto temeljijo na lokalnih dobavnih verigah,

Učinek na podnebne spremembe

⁴⁹ Okvirna direktiva o odpadkih (2008/98/ES) in direktiva o odlaganju odpadkov na odlagališčih (1999/31/ES), ki obravnavata okoljsko primerno ravnanje z azbestnimi odpadki, in *Protokol EU za ravnanje z gradbenimi odpadki in odpadki iz rušenja objektov* ter *Smernice za revizije ravnanja z odpadki pred rušenjem in obnovo stavb*, ki jih je objavila Komisija, katerih cilj je pomagati podjetjem pri varnem odstranjevanju azbesta in ravnanju z njim.

⁵⁰ V skladu s členom 2(1)(b) Direktive 2008/98/ES o odpadkih, so „zgradbe, trajno povezane s tlemi“, izključene iz področja uporabe Direktive, ker se ne štejejo za odpadke.

⁵¹ V skladu s Prilogo III k Direktivi 2008/98/ES o odpadkih in Odločbo Komisije 2000/532/ES o seznamu odpadkov.

⁵² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex%3A52021PC0802>

⁵³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0662>

Azbest absorbira molekule ogljikovega dioksida, ki se raztopijo v deževnici ali lebdijo v zraku⁵⁴, zato lahko igra vlogo pri podnebnih spremembah. Ker pa bodo izpusti v okolje majhni, se ne pričakuje, da bo ta pobuda vplivala na podnebne spremembe.

Po drugi strani lahko ekstremne vremenske razmere zaradi podnebnih sprememb povečajo erozijo še obstoječih azbestnih materialov (npr. strešnih kritin in drugih zunanjih gradbenih materialov, ki vsebujejo azbest) in povzročijo njihovo sproščanje v okolje.

Učinek na države članice / nacionalne organe

Kar zadeva učinek na države članice / nacionalne organe, bodo države članice, ki imajo mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu določene na ravni mejnih vrednosti ali nižje, manj prizadete kot države članice, ki imajo višje vrednosti za poklicno izpostavljenost. Stroški za nacionalne organe, ocenjeni na približno 390 000 EUR na državo in na leto, po pričakovanjih ne bodo znatni. Ti stroški se nanašajo na: (i) stroške prenosa za sprejetje nacionalnih določb za prilagoditev spremembam mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost; (ii) stroške spreminjanja smernic (vključno s priporočenimi ukrepi za zagotovitev, da so koncentracije poklicne izpostavljenosti precej nižje od mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost) in (iii) stroške izvrševanja, spremljanja in razsojanja. Stroški iz točke (iii) izhajajo izključno iz obdelave novih obvestil⁵⁵ in so ocenjeni na med 650 milijonov EUR in 2,18 milijarde EUR v 40 letih ali 16,25 milijona EUR do 54,5 milijona EUR na leto.

Glede na izkušnje, pridobljene pri delu Odbora višjih inšpektorjev za delo (SLIC), in ob upoštevanju načina, kako so dejavnosti izvrševanja organizirane v različnih državah članicah, ni verjetno, da bi uvedba novih mejnih vrednosti v direktivi o izpostavljenosti azbestu pri delu kakor koli vplivala na skupne stroške inšpekcijskih pregledov. Ti se večinoma načrtujejo neodvisno od predloga, pogosto po pritožbah ali v skladu s strategijo določenega organa o inšpekcijskih pregledih. Vendar se lahko inšpekcijski pregledi nanašajo na ustrezne industrijske panoge, v katerih je prisoten azbest.

Ta pobuda bi morala prispevati tudi k ublažitvi finančne izgube sistemov socialne varnosti in zdravstvenega varstva držav članic s preprečevanjem zdravstvenih težav. Ocenjene koristi za javne organe (3,4 milijona EUR v 40 letih) so manjše od količinsko opredeljenih stroškov (približno 421 milijonov EUR v 40 letih).

Kar zadeva poenostavitev veljavne zakonodaje in njeno večjo učinkovitost, prednostna možna politika odpravlja potrebo po tem, da države članice izvedejo lastno znanstveno analizo za revizijo mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost. Poenostavitev pomaga tudi delodajalcem pri zagotavljanju skladnosti z zakonodajo, zlasti delodajalcem, ki delujejo v več državah članicah.

Prispevek k trajnostnemu razvoju

Pobuda bo pripomogla k doseganju ciljev trajnostnega razvoja za zdravje in dobro počutje ([cilj trajnostnega razvoja št. 3](#)) in za dostojno delo in gospodarsko rast ([cilj trajnostnega](#)

⁵⁴ <https://www.technologyreview.com/2020/10/06/1009374/asbestos-could-be-a-powerful-weapon-against-climate-change-you-read-that-right/>

⁵⁵ Načrtovana revizija direktive o izpostavljenosti azbesta pri delu ne spreminja sistema obveščanja. Znižanje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost lahko posredno poveča stroške za države članice in podjetja, če se poveča število obvestil. Ta strošek bi bil bolj povezan z načinom, kako se direktiva o izpostavljenosti azbestu pri delu trenutno izvaja v državah članicah (v zvezi s sistemom obveščanja), in ne z upravo obveznostjo, ki jo nalaga sprememba mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost.

[razvoja št. 8](#)). Pričakuje se tudi, da bo pozitivno vplival na cilje trajnostnega razvoja za industrijo, inovacije in infrastrukturo ([cilj trajnostnega razvoja št. 9](#)) ter za odgovorno porabo in proizvodnjo ([cilj trajnostnega razvoja št. 12](#)).

Vpliv na digitalizacijo

Čeprav vpliv na digitalizacijo ni bil podrobno analiziran, se lahko pričakuje, da bo pozitiven, na primer zaradi [razvoja orodij umetne inteligence v kombinaciji z merilnimi tehnikami](#) za izboljšanje štetja vlaken ali zaradi razvoja [robotske ekstrakcije azbesta iz stavb](#).

• **Ustreznost in poenostavitev ureditve**

Vpliv na MSP

Ta predlog ne vsebuje izjem za mikropodjetja ali MSP. V skladu z direktivo o izpostavljenosti azbestu pri delu MSP niso izvzeta iz obveznosti zmanjšanja izpostavljenosti delavcev azbestnemu prahu ali prahu materiala, ki vsebuje azbest, na delovnem mestu na najmanjši možni obseg in v vsakem primeru pod mejno vrednost, določeno v členu 8 direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu.

Revizija mejne vrednosti za azbest, kot je določena v tem predlogu, ne bi smela vplivati na MSP, ki imajo sedež v državah članicah, kjer so nacionalne mejne vrednosti enake predlaganim vrednostim ali nižje od njih. Vendar lahko ima gospodarski učinek na MSP in druga podjetja v državah članicah, ki imajo zdaj vzpostavljene višje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost azbestu.

Znižana mejna vrednost za poklicno izpostavljenost azbestu bo verjetneje vplivala na mala podjetja, ki predstavljajo 99,32 % podjetij, ki delajo z azbestom v vseh sektorjih.

Pričakuje se, da bodo imeli stroški majhen vpliv (razmerje med stroški in prometom med 2 in 4 %) v sektorjih popravil električne opreme, popravil in vzdrževanja ladij in čolnov ter vzdrževanja in popravil motornih vozil (0,02 % vseh podjetij, ki so pri delu v stiku z azbestom). Z izjemo MSP v teh sektorjih, povečanje stroškov ne bo nujno vplivalo na veliko večino MSP.

Zato je mogoče sklepati, da so bili pri splošni analizi, predstavljeni v oceni učinka, priloženi temu predlogu, ustrezno upoštevani posebnosti, omejitve in posebni izzivi MSP.

Učinek na konkurenčnost EU ali mednarodno trgovino

Ta pobuda bo pozitivno vplivala na konkurenco na enotnem trgu, saj bo: (i) zmanjšala konkurenčne razlike med podjetji, ki poslujejo v državah članicah z različnimi nacionalnimi mejnimi vrednostmi za poklicno izpostavljenost azbestu, in (ii) zagotovila večjo gotovost glede izvršljive omejitve izpostavljenosti po vsej EU.

Uvedba nižje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost bo imela manjši učinek na konkurenčnost podjetij, ki so že bližje kateri koli mejni vrednosti za izpostavljenost, ki se ocenjuje. To je zlasti pomembno za podjetja, ki poslujejo v Franciji, na Danskem, Nizozemskem in v Nemčiji, kjer so mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost podobne predlagani možnosti mejne vrednosti za izpostavljenost ali nižje od nje (0,01 vlaken/cm³).

Zaradi tega bi lahko ta podjetja postala stroškovno bolj konkurenčna kot podjetja, ki tradicionalno delajo drugje v EU ali zunaj nje. Vendar se večina del, ki vključujejo azbest, izvaja na kraju samem (tj. na lokaciji stavbe). Zato podjetja ne morejo imeti nobene konkurenčne prednosti, ki bi izhajala iz manj strogih zahtev v njihovi državi izvora. Čeprav večino dejavnosti, povezanih z azbestom, izvajajo podjetja, ki poslujejo samo v eni državi članici, bi lahko večja podjetja (in v manjši meri tudi srednja podjetja) z zmogljivostmi v več državah članicah imela koristi od upravne poenostavitve zaradi usklajenega sklopa zahtev glede skladnosti.

- **Temeljne pravice**

Učinek na temeljne pravice velja za pozitivnega, zlasti v zvezi s členom 2 (pravica do življenja) in členom 31 (pošteni in pravični delovni pogoji) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

Kar zadeva enakost spolov, je 97 % delavcev v gradbenem sektorju moških⁵⁶.

4. PRORAČUNSKÉ POSLEDICE

S tem predlogom se ne zahtevajo dodatni proračunski in kadrovski viri za proračun EU ali organe, ki jih je ustanovila EU.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditve spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Glavni kazalniki, ki se uporabljajo pri spremljanju učinkov te direktive, so: (i) število poklicnih bolezni in z delom povezanih primerov rakavih obolenj v EU ter (ii) zmanjšanje stroškov, povezanih s poklicnim rakom, za podjetja in sisteme socialne varnosti v EU.

Spremljanje prvega kazalnika temelji na: (i) razpoložljivih podatkih, ki jih je zbral Eurostat; (ii) podatkih, ki jih delodajalci priglasijo pristojnim nacionalnim organom o primerih rakavih obolenj, ugotovljenih v skladu z nacionalno zakonodajo ali prakso, ki so posledica poklicne izpostavljenosti azbestu v skladu s členom 14(8) direktive o rakotvornih, mutagenih in reprotoksičnih snoveh, do katerih lahko dostopa Komisija v skladu s členom 18 direktive o rakotvornih, mutagenih in reprotoksičnih snoveh; ter (iii) podatkih, ki jih države članice predložijo v skladu s členom 22 direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu, o predložitvi poročil Komisiji o praktičnem izvajanju direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu v skladu s členom 17a okvirne direktive o varnosti in zdravju pri delu.

Pri spremljanju drugega kazalnika je potrebna primerjava ocenjenih podatkov o bremenu, ki ga povzroča poklicni rak v smislu gospodarske izgube in stroškov zdravstvenega varstva, z zbranimi podatki o teh zadevah po sprejetju revizije. Izgubo produktivnosti in stroške zdravstvenega varstva je mogoče izračunati na podlagi števila primerov poklicnega raka in števila smrti zaradi njega.

Skladnost prenosa spremenjenih določb bo ocenjena v dveh fazah (preverjanje prenosa in skladnosti). Komisija bo ocenila praktično izvajanje predlagane spremembe v okviru rednega

⁵⁶ [Eurostat, Jobs still split along gender lines \(Delovna mesta so še vedno razdeljena glede na spol\).](#)

ocenjevanja, ki ga mora opraviti v skladu s členom 7a okvirne direktive o varnosti in zdravju pri delu. Uporabo in izvrševanje bodo spremljali nacionalni organi, zlasti nacionalni inšpektorati za delo.

Odbor višjih inšpektorjev za delo na ravni EU obvešča Komisijo o vseh praktičnih težavah v zvezi z izvrševanjem direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu, vključno s težavami v zvezi z izpolnjevanjem zavezujoče mejne vrednosti za azbest.

Zbiranje zanesljivih podatkov na tem področju je zapleteno. Zato si Komisija in Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA) dejavno prizadevata za izboljšanje kakovosti in razpoložljivosti podatkov, da bi se lahko natančneje izmeril dejanski učinek predlagane pobude ter razvili dodatni kazalniki (npr. o umrljivosti zaradi poklicnega raka).

Tekoči projekti, s katerimi se pridobivajo koristni podatki, vključujejo sodelovanje z nacionalnimi organi pri zbiranju podatkov v okviru evropske statistike poklicnih bolezni⁵⁷ in anketo o izpostavljenosti delavcev dejavnikom tveganja za razvoj raka, ki jo bo izvedla EU-OSHA⁵⁸. Zakonodajnim ukrepom mora slediti učinkovito izvajanje na delovnem mestu. Podjetja lahko v okviru kampanje za zdravo delovno okolje v zvezi z nevarnimi kemičnimi snovmi na delovnem mestu⁵⁹ uporabijo širok nabor orodij, informacij in dobrih praks, ki jih zagotavlja EU-OSHA.

Komisija namerava v sodelovanju s Svetovalnim odborom za varnost in zdravje pri delu po sprejetju predlagane spremembe pripraviti tudi smernice za podporo uporabi direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu. Smernice bi lahko zagotovile podrobne informacije o določbah, ki so že vključene v trenutno različico direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu (na primer o usposabljanju in uporabi osebne varovalne opreme). Nekatere od teh določb spadajo v pristojnost držav članic (kot je certificiranje podjetij za odstranjevanje azbesta), vendar bi bila lahko koristna pojasnitev in svetovanje v zvezi z njimi.

Bistveno je spodbujati ustrezno usposabljanje delavcev, ki v okviru gradbenih, obnovitvenih in rušilnih del rokujejo z azbestom. Smernice bi lahko državam članicam in delodajalcem, zlasti MSP, pomagale zagotoviti, da so delavci seznanjeni s previdnostnimi ukrepi, ki jih je treba sprejeti, da bi dosegli najvišjo raven varstva.

Smernice bi lahko obravnavale tudi druga vprašanja, povezana s postopkom dekontaminacije, in dopolnile sedanje določbe direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu o:

pripravi delovnega načrta pred začetkom rušenja ali odstranjevanja azbesta in/ali proizvodov, ki vsebujejo azbest, z zgradb, objektov, obratov ali naprav ali z ladij, ki mora na zahtevo pristojnih organov vključevati informacije o varstvu in dekontaminaciji izvajalcev del (člen 13(2), tretji pododstavek, točka (d)(i)); ter

usposabljanju delavcev, ki jim omogoča pridobitev potrebnega znanja in spretnosti na področju preprečevanja in varstva, zlasti v zvezi s postopki dekontaminacije (člen 14(2)(g)).

⁵⁷ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/experimental-statistics/european-occupational-diseases-statistics>

⁵⁸ <https://osha.europa.eu/sl/facts-and-figures/workers-exposure-survey-cancer-risk-factors-europe>. Anketa bo najprej izvedena v splošno reprezentativnem izboru šestih držav članic in bo zajemala 24 dejavnikov tveganja za razvoj raka, vključno z azbestom, prve ugotovitve pa se pričakujejo leta 2023.

⁵⁹ Kampanja si je prizadevala za več ciljev, vključno z ozaveščanjem o pomenu preprečevanja tveganj zaradi nevarnih snovi, spodbujanjem ocene tveganja, povečanjem ozaveščenosti o tveganjih izpostavljenosti rakotvornim snovem pri delu ali izboljšanjem poznavanja zakonodajnega okvira. Potekala je v obdobju 2018–2019. Ena od značilnosti je zbirka smernic in dobrih praks, ki je na voljo na spletnem naslovu <https://osha.europa.eu/sl/themes/dangerous-substances/practical-tools-dangerous-substances>.

Smernice bi lahko obravnavale tudi nekatere določbe, ki so v pristojnosti držav članic (kot je certificiranje podjetij za odstranjevanje azbesta). Dodatna podpora tem določbam bi lahko bila koristna. Smernice bi lahko zagotovile tudi praktične informacije o konceptih, povezanih z izvajanjem direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu, kot so sporadična izpostavljenost in izpostavljenost nizke intenzivnosti, nedrobljivost, vzorčenje, delovni načrti, obveščanje nacionalnih organov, preverjanje osebne varovalne opreme, hramba zdravstvenih kartotek in zdravniških spričeval. Smernice bodo po potrebi vključevale odzive za posamezne sektorje. To bi vsem udeleženi omogočilo, da izvedejo pričakovano število prenov, s čimer bi zagotovili najvišjo raven varovanja delavcev pred izpostavljenostjo azbestu.

- **Obrazložitevni dokumenti (za direktive)**

Države članice morajo Komisiji predložiti besedilo nacionalnih določb, s katerimi se direktiva o izpostavljenosti azbestu pri delu prenese v nacionalno zakonodajo, ter korelacijsko tabelo med navedenimi določbami in direktivo o izpostavljenosti azbestu pri delu. Nedvoumne informacije o prenosu novih določb so potrebne za zagotovitev skladnosti z minimalnimi zahtevami, določenimi v tem predlogu.

Glede na navedeno se predlaga, naj države članice Komisijo obvestijo o ukrepih za prenos s predložitvijo enega ali več dokumentov, v katerih bo pojasnjen odnos med elementi direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov za prenos.

- **Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga**

Člen 1

Člen 1 določa spremembo direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu, zlasti v zvezi s posodobitvijo mejne vrednosti za azbest in drugimi manjšimi vidiki, povezanimi z znižanjem sedanje mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost (kot so merilne tehnike ter tehnična in jezikovna pojasnila in prilagoditve besedila direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu).

Zato se predlaga, da se člen 8 nadomesti z novim členom 8, ki od delodajalcev zahteva, da zagotovijo, da noben delavec ni izpostavljen koncentraciji azbesta v zraku, ki je višja kot 0,01 vlaken/cm³, izračunani kot osemurno časovno tehtano povprečje. Ker je mogoče s fazno-kontrastno mikroskopijo izmeriti mejno vrednost za poklicno izpostavljenost v višini 0,01 vlaken/cm³, prehodno obdobje za izvajanje revidirane mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost ni potrebno.

Vendar je v skladu z mnenjem Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu uporaba sodobnejše in občutljivejše metodologije, ki temelji na elektronski mikroskopiji, kadar je to mogoče, v navedenem členu izrecno navedena, poleg priporočenega štetja vlaken s fazno-kontrastno mikroskopijo, kot metoda, ki daje enakovredne ali boljše rezultate kot fazno-kontrastna mikroskopija.

Vključena je bila izrecna določba, da je azbest v smislu direktive o izpostavljenosti azbestu pri delu rakotvoren in da azbest pomeni vlaknaste silikate, razvrščene kot rakotvorne snovi 1A v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008⁶⁰, da bi se izognili dvoumnim in različnim razlagam.

⁶⁰ Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L 353, 31.12.2008, str. 1).

Člen 1 prav tako pojasnjuje obveznost delodajalcev, da v čim večjem obsegu zmanjšajo izpostavljenost delavcev azbestnemu prahu ali prahu materiala, ki vsebuje azbest, na delovnem mestu, pri čemer mora biti v vsakem primeru raven izpostavljenosti delavcev tako nizka, kot je tehnično mogoče, pod mejno vrednostjo, določeno v predlogu.

Obveznost delodajalcev, da sprejmejo vse potrebne ukrepe za identifikacijo materialov, ki verjetno vsebujejo azbest, pred začetkom rušenja ali vzdrževalnih del s pridobitvijo informacij od lastnikov prostorov, se razširi na druge ustrezne vire informacij, kot so ustrezni registri.

Členi 2 do 4

Členi 2 do 4 vsebujejo določbe o prenosu v nacionalno zakonodajo držav članic. Člen 3 določa datum začetka veljavnosti predlagane direktive.

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**o spremembi Direktive 2009/148/ES o varstvu delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 153(2), točka (b), v povezavi z odstavkom 1, točka (a), Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora¹,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom²,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Namen Direktive 2009/148/ES Evropskega parlamenta in Sveta³ je varovati delavce pred tveganji za njihovo zdravje in varnost zaradi izpostavljenosti azbestu na delovnem mestu. Navedena direktiva vzpostavlja okvir splošnih načel, ki državam članicam omogočajo dosledno uporabo minimalnih zahtev, s čimer določa usklajeno raven varovanja pred tveganji zaradi poklicne izpostavljenosti azbestu. Cilj teh minimalnih zahtev je zagotoviti varstvo delavcev na ravni Unije, države članice pa lahko določijo strožje določbe.
- (2) Določbe te direktive bi se morale uporabljati brez poseganja v strožje in/ali bolj specifične določbe iz Direktive 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁴.
- (3) Azbest je zelo nevarna rakotvorna snov, ki še vedno vpliva na različne gospodarske sektorje, kot so gradbeništvo in sektor prenove, rudarstvo in kamnolomi, sektor ravnanja z odpadki in gašenja požarov, kjer se delavci soočajo z visokim tveganjem izpostavljenosti. Azbestna vlakna so razvrščena kot rakotvorna snov 1A v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta⁵. Vdihavanje azbestnih

¹ UL C 56, 16.2.2021, str. 63.

² Stališče Evropskega parlamenta z dne XXXXX (še ni objavljeno v Uradnem listu) in Sklep Sveta z dne XXXXX,

³ Direktiva 2009/148/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o varstvu delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu (Besedilo velja za EGP) (UL L 330, 16.12.2009, str. 28).

⁴ Direktiva 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred nevarnostmi zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem pri delu (šesta posebna direktiva v skladu s členom 16(1) Direktive Sveta 89/391/EGS) (UL L 158, 30.4.2004, str. 50).

⁵ Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (Besedilo velja za EGP) (UL L 353, 31.12.2008, str. 1).

vlaknen, ki se prenašajo po zraku, lahko povzroči hude bolezni, kot sta mezoteliom in pljučni rak, pri čemer se prvi znaki bolezni lahko pojavijo v povprečju 30 let od trenutka izpostavljenosti, na koncu pa privedejo do smrti, povezanih z delom.

- (4) Glede na novi znanstveni in tehnični razvoj je mogoče izboljšati varstvo delavcev, izpostavljenih azbestu, in tako zmanjšati verjetnost, da bi delavci zboleli za boleznimi, povezanimi z azbestom. Za azbest, ki je rakotvorna snov, za katero ni mogoče določiti mejne vrednosti, ni mogoče znanstveno opredeliti ravni, pod katerimi izpostavljenost ne bi imela škodljivih učinkov na zdravje. Namesto tega se lahko izpelje razmerje med izpostavljenostjo in tveganjem, s čimer se olajša določitev mejnih vrednostih za poklicno izpostavljenost z upoštevanjem sprejemljive ravni presežnega tveganja. Zato bi bilo treba pregledati mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost, da bi se tveganje zmanjšalo z znižanjem ravni izpostavljenosti.
- (5) Evropski načrt za boj proti raku⁶ podpira potrebo po ukrepanju na področju varovanja delavcev pred rakotvornimi snovmi. Boljše varstvo delavcev, izpostavljenih azbestu, bo pomembno tudi v okviru zelenega prehoda in izvajanja evropskega zelenega dogovora, vključno zlasti z valom prenove za Evropo⁷. V priporočilih državljanov v okviru konference o prihodnosti Evrope⁸ je bil poudarjen tudi pomen poštenih delovnih pogojev, zlasti revizije Direktive 2009/148/ES.
- (6) Zavezujoča mejna vrednost za poklicno izpostavljenost azbestu, ki se ne sme preseči, je pomemben sestavni del splošne ureditve za varstvo delavcev, določene z Direktivo 2009/148/ES, poleg ustreznih ukrepov za obvladovanje tveganja ter zagotavljanja ustrezne opreme za zaščito dihal in druge osebne varovalne opreme.
- (7) Mejno vrednost za azbest iz Direktive 2009/148/ES bi bilo treba revidirati ob upoštevanju ocen Komisije ter najnovejših znanstvenih dokazov in tehničnih podatkov. Revizija je tudi učinkovit način za zagotovitev, da se preventivni in zaščitni ukrepi ustrezno posodobijo v vseh državah članicah.
- (8) V tej direktivi bi bilo treba določiti revidirano mejno vrednost glede na razpoložljive informacije, vključno z najnovejšimi znanstvenimi dokazi in tehničnimi podatki, na podlagi poglobljene ocene socialno-ekonomskega učinka ter razpoložljivosti protokolov in tehnik merjenja izpostavljenosti na delovnem mestu. Te informacije bi morale temeljiti na mnenjih Odbora za oceno tveganja (RAC) Evropske agencije za kemikalije (ECHA), ustanovljenega z Uredbo (ES) št. 1907/2006, in mnenjih Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu, ustanovljenega s sklepom Sveta z dne 22. julija 2003⁹.

⁶ https://ec.europa.eu/health/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf

⁷ Val prenove za Evropo: Val prenove za Evropo – ekologizacija stavb, ustvarjanje delovnih mest, izboljšanje življenj (COM(2020) 662 final).

⁸ Konferenca o prihodnosti Evrope. Poročilo o končnem izidu (maj 2022). https://prod-cofe-platform.s3.eu-central-1.amazonaws.com/8pl7jfc6ae3jy2doji28fni27a3?response-content-disposition=inline%3B%20filename%3D%22CoFE_Report_with_annexes_EN.pdf%22%3B%20filename%2A%3DUTF-8%27%27CoFE_Report_with_annexes_EN.pdf&response-content-type=application%2Fpdf&X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIA3LJJXGZPDFYVOW5V%2F20220917%2Feu-central-1%2Fs3%2Faws4_request&X-Amz-Date=20220917T104038Z&X-Amz-Expires=300&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Signature=6806caf5fd75a86ad4e907b934b2194de4c3c0c756a8d2a34c5e8b68985ffbdde

⁹ Sklep Sveta z dne 22. julija 2003 o ustanovitvi Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu (UL C 218, 13.9.2003, str. 1).

- (9) Ob upoštevanju ustreznega strokovnega znanja in uravnoveženega pristopa, ki hkrati zagotavlja ustrezno varstvo delavcev na ravni Unije ter preprečuje nesorazmerne gospodarske izgube in bremena za prizadete gospodarske subjekte (vključno z MSP), bi bilo treba določiti revidirano mejno vrednost za poklicno izpostavljenost v višini 0,01 vlaken/cm³ v osemurnem s časovno obremenitvijo izračunanem povprečju. Ta uravnovežen pristop temelji na cilju javnega zdravja, v skladu s katerim je potrebna varna odstranitev azbesta. Preučen je bil tudi predlog mejne vrednosti, ki upošteva gospodarske in tehnične vidike, da se omogoči učinkovita odstranitev.
- (10) Komisija je opravila dvostopenjsko posvetovanje s socialnimi partnerji na ravni Unije v skladu s členom 154 PDEU. Posvetovala se je tudi s Svetovalnim odborom za varnost in zdravje pri delu, ki je sprejel mnenje, v katerem so navedene tudi informacije za uspešno izvajanje revidiranih možnosti za mejno vrednost za poklicno izpostavljenost. Evropski parlament je sprejel resolucijo¹⁰, v kateri je pozval k predlogu za posodobitev Direktive 2009/148/ES, da bi okrepili ukrepe Unije za varstvo delavcev pred nevarnostjo azbesta.
- (11) Optična mikroskopija, ki sicer ne omogoča štetja najmanjših vlaken, škodljivih za zdravje, je trenutno najpogostejše uporabljena metoda za redno merjenje azbesta. Ker je mogoče izmeriti mejno vrednost za poklicno izpostavljenost v višini 0,01 vlaken/cm³ s fazno-kontrastno mikroskopijo, prehodno obdobje za izvajanje revidirane mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost ni potrebno. V skladu z mnenjem Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu bi bilo treba uporabiti sodobnejšo in občutljivejšo metodologijo, ki temelji na elektronski mikroskopiji, pri tem pa upoštevati potrebo po ustreznem obdobju prilagajanja in večji usklajenosti različnih metodologij elektronske mikroskopije na ravni EU.
- (12) Ob upoštevanju zahtev glede zmanjšanja izpostavljenosti iz Direktive 2009/148/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Direktive 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta bi morali delodajalci zagotoviti, da se tveganje, povezano z izpostavljenostjo delavcev azbestu na delovnem mestu, zmanjša na najnižjo možno raven in v vsakem primeru na najnižjo raven, ki je tehnično izvedljiva.
- (13) Za delavce, ki so izpostavljeni azbestu ali za katere je verjetno, da bodo izpostavljeni azbestu, so potrebni posebni nadzorni in previdnostni ukrepi, kot je izpostavljanje delavcev postopku dekontaminacije in s tem povezano usposabljanje, da bi znatno prispevali k zmanjšanju tveganj, povezanih s tako izpostavljenostjo.
- (14) Pomembni so preventivni ukrepi za varovanje zdravja delavcev, izpostavljenih azbestu, in zaveza, predvidena za države članice v zvezi z nadzorom njihovega zdravja, zlasti nadaljevanje zdravstvenega nadzora po koncu izpostavljenosti.
- (15) Delodajalci bi morali sprejeti vse potrebne ukrepe za opredelitev materialov, ki verjetno vsebujejo azbest, po potrebi s pridobitvijo informacij od lastnikov prostorov in drugih virov informacij, vključno z ustreznimi registri. Pred začetkom vsakega projekta odstranjevanja azbesta bi morali evidentirati prisotnost ali verjetno prisotnost azbesta v stavbah ali obratih ter te informacije sporočiti drugim, ki bi lahko bili izpostavljeni azbestu zaradi njegove uporabe, vzdrževanja ali drugih dejavnosti v stavbah ali na njih.
- (16) Ker cilja te direktive, in sicer varovanja delavcev pred tveganji, ki ogrožajo njihovo zdravje in varnost, ki izhajajo ali bi lahko izhajala iz izpostavljenosti azbestu pri delu,

¹⁰ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. oktobra 2021 s priporočili Komisiji o varstvu delavcev pred azbestom (2019/2182(INL)) (UL C 184, 5.5.2022, str. 45).

vključno s preprečevanjem takih tveganj, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi njegovega obsega in učinkov lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.

(17) Glede na to, da se ta direktiva nanaša na varovanje zdravja in zagotavljanje varnosti delavcev na delovnem mestu, bi jo bilo treba prenesti v dveh letih po datumu začetka njene veljavnosti.

(18) Direktivo 2009/148/ES je zato treba ustrezno spremeniti –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Spremembe Direktive 2009/148/ES

Direktiva 2009/148/ES se spremeni:

(1) v členu 1(1) se doda naslednji tretji pododstavek:

„Določbe Direktive 2004/37/ES Evropskega Parlamenta in Sveta* se uporabljajo, kadar so ugodnejše za zdravje in varnost delavcev pri delu.“

* Direktiva 2004/37/ES Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem pri delu (šesta posebna direktiva v skladu s členom 16(1) Direktive Sveta 89/391/EGS) (UL L 158, 30.4.2004, str. 50), kakor je bila nazadnje spremenjena z Direktivo (EU) 2022/431 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2022 (UL L 88, 16.3.2022, str. 1).;

(2) člen 2 se nadomesti z naslednjim:

„Člen 2

Za namene te direktive izraz ‚azbest‘ pomeni naslednje silikate z vlaknato strukturo, **ki so razvrščeni kot rakotvorna snov 1A v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008***:

* Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L 353, 31.12.2008, str. 1).;

1. (a) aktinolit, CAS* št. 77536-66-4;

(b) amozit (grunerit), CAS št. 12172-73-5;

(c) antofilit, CAS št. 77536-67-5;

(d) krizotil, CAS št. 12001-29-5;

(e) krokidolit, CAS št. 12001-28-4;

(f) tremolit, CAS št. 77536-68-6.

* CAS št. : številka Službe za izmenjavo kemijskih izvlečkov.“;

(3) člen 6 se nadomesti z naslednjim:

„Člen 6

Pri vseh dejavnostih iz člena 3(1) je na delovnem mestu treba zmanjšati izpostavljenost delavcev azbestnemu prahu ali prahu materialov, ki vsebujejo azbest, na najnižjo možno raven in v vsakem primeru **na najnižjo raven, ki je tehnično izvedljiva**, pod mejno vrednost, določeno v členu 8, zlasti z naslednjimi ukrepi:

- (a) omejevanjem števila delavcev, ki so izpostavljeni ali so lahko izpostavljeni azbestnemu prahu ali prahu materialov, ki vsebujejo azbest, na najmanjše možno število;
- (b) načrtovanjem delovnega procesa tako, da se ne ustvarja azbestni prah, če to ni možno pa tako, da se prepreči izpuščanje azbestnega prahu v zrak;
- (c) vsi prostori in oprema za obdelovanje azbesta morajo biti taki, da jih je mogoče redno in učinkovito čistiti in vzdrževati;
- (d) azbest ali materiale, ki vsebujejo azbest in se prašijo, je treba shranjevati in prevažati v ustrezno zapečateni embalaži;
- (e) odpadke je treba zbirati in jih, kakor hitro je mogoče, odstranjevati z delovnega mesta v ustrezno zapečateni embalaži z oznako, da vsebujejo azbest; ta ukrep ne velja za rudarske aktivnosti; s takimi odpadki se nato ravna v skladu z **Direktivo 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta***.

* Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L 312, 22.11.2008, str. 3).“;

- (4) v členu 7(6) se prvi pododstavek nadomesti z naslednjim:

„Kadar koli je to mogoče, se štetje vlaken izvede s fazno kontrastnim mikroskopom (PCM) v skladu s priporočeno metodo Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) iz leta 1997 ali, **kadar je to mogoče**, s katero koli drugo metodo, ki daje primerljive **ali boljše** rezultate, **kot je metoda, ki temelji na elektronski mikroskopiji (EM)**.

* Določitev koncentracije vlaken v zraku. Priporočena metoda s fazno kontrastno optično mikroskopijo (metoda membranskega filtra), WHO, Ženeva 1997 (ISBN 92 4 154496 1).“;

- (5) člen 8 se nadomesti z naslednjim:

„Člen 8

Delodajalci zagotovijo, da v osemurnem s časovno obremenitvijo izračunanem povprečju (TWA) noben delavec ni izpostavljen koncentraciji azbesta v zraku, ki presega **0,01** vlaken na cm³.“;

- (6) v členu 11 se prvi pododstavek nadomesti z naslednjim:

„Pred začetkom rušenja ali vzdrževalnih del delodajalec sprejme vse potrebne ukrepe za ugotavljanje, kateri materiali verjetno vsebujejo azbest, tako, da pridobi podatke od lastnikov prostorov **in drugih virov informacij, vključno z ustreznimi evidencami**, kjer je to primerno.‘‘;

- (7) v členu 19 se odstavek 2 nadomesti z naslednjim:

„Delodajalec vnese **podatke o** delavcih, **ki sodelujejo** pri dejavnostih iz člena 3(1), v evidenco. **Te informacije** vsebujejo vrsto in trajanje dejavnosti ter stopnjo izpostavljenosti Zdravnik in/ali organ, ki je odgovoren za zdravstveni nadzor, imata dostop do te evidence. Vsak delavec ima dostop do podatkov iz evidence, ki se

nanašajo nanj osebno. Delavci in/ali njihovi predstavniki imajo dostop do anonimnih skupinskih podatkov v evidenci. “

Člen 2

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje dve leti po datumu začetka veljavnosti te direktive. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh ukrepov.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice sporočijo Komisiji besedilo temeljnih ukrepov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 3

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 4

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju,

*Za Evropski parlament
predsednik*

*Za Svet
predsednik*